

רע"פ 3203/22 - מאג'ד עפאנה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 3203/22

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: מאג'ד עפאנה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים ב-עפ"ג 19760-02-22, עפ"ג 38045-02-22, ע"פ 20652-02-22 מיום 4.4.2022 שניתן על ידי השופטים ר' וינוגרד, ש' ליבוביץ ו-ת' בר-אשר; ובקשה לעיכוב ביצוע

בשם המבקש: עו"ד אחמד מסרי

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטים ר' וינוגרד, ש' ליבוביץ ו-ת' בר-אשר) ב-עפ"ג 19760-02-22, עפ"ג 38045-02-22, ע"פ 20652-02-22 מיום 4.4.2022, בגדרו נדחה ערעור המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (השופט א' סלע) ב-ת"פ 31389-03-19 מיום 7.3.2021 ומיום 5.1.2022, בהתאמה.

2. על פי עובדות כתב האישום, המבקש (להלן: נאשם 2) שימש כמנהל פעיל בחברת רולרייז בע"מ, אשר נרשמה כ"עוסק מורשה" בתחום קבלנות הבניין (להלן: נאשמת 3 או החברה). כמתואר, המבקש "הפעיל" את בעל המניות של החברה, אשר שימש גם כמנהלה הרשום וכמנהלה הפעיל (להלן: נאשם 1), וכן השיג חשבוניות מס פיקטיביות על שם חברות שונות.

בשנים 2012-2014, ובמטרה להקטין את הכנסותיה החייבות במע"מ של החברה, המבקש ונאשם 1 כללו במסגרת הדיווחים למע"מ כמס תשומות את סכום המע"מ הנקוב ב-94 חשבוניות על שם חברות שונות בסך כולל של 2,514,808 ש"ח (להלן: החשבוניות הפיקטיביות). זאת, כאשר בפועל לא נעשתה עסקה עם החברות ששמותיהן הופיעו על גבי החשבוניות הפיקטיביות, ולא ניתן היה לנכות תשומות בגינן.

3. בגין האמור לעיל, יוחסו למבקש ויתר הנאשמים עבירות של ניכוי מס תשומות ללא שיש לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: החוק) במטרה להתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 117(ב)(5) עם סעיף 117(ב1)(3) לחוק, כאשר הנסיבות המחמירות הן שהשניים הביאו במעשיהם להשתמטות מתשלום מס, בסכום העולה על כפל הקנס בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

עוד יוחסה למבקש ולנאשם 1, עבירה של שימוש במרמה או תחבולה במטרה להתחמק מתשלום מס, לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק העונשין.

4. בתום הליך שמיעת ראיות, בית משפט השלום הרשיע את המבקש והנאשמים הנוספים המעורבים בפרשה. הכרעת דין נחלקה לשני נדבכים: בשלב הראשון, נקבע כי המבקש אומנם לא היה רשום כמנהל פעיל בחברה או כשכיר בה, אך כעולה מהעדויות, הוא פעל לרכישתה וכן היה "דומיננטי מאוד" בניהולה; בשלב השני, בית המשפט הגיע לכלל מסקנה כי החברה אכן קיזזה באמצעות מנהליה חשבוניות מס פיקטיביות. זאת, על סמך מכלול הראיות שהוצגו, ובכללן הודעות שהוגשו בהסכמת הצדדים מטעם בעלי החברות ששמן הופיע על אותן חשבוניות, לפיהן הם אינם מכירים חשבוניות אלו, וכטענתם, מדובר בחשבוניות מזויפות. בהינתן שהנאשמים, לרבות המבקש, לא ביקשו לחקור מי מהם, נקבע כי אין מקום להטיל ספק במהימנות גרסת בעלי החברות.

לצד זאת, הודגש כי הנאשמים לא העידו עדים מטעמם ואף לא הציגו חוזה כלשהו לתמיכה באמיתות גרסתם. צוין כי אף מעדויותיהם עולה כי העסקאות לא בוצעו, והמבקש עצמו העיד כי אינו יודע דבר על אודות החשבוניות; שלל כל קשר אליהן; וכן התקשה לציין שם של לקוח אחד של החברה, וזאת כאשר החברה לכאורה ביצעה עסקאות במיליוני שקלים. עוד צוין, כי עדות חוקר המכס ומע"מ תומכת אף היא בתוצאה המרשיעה.

5. בגזר דינו, בית משפט השלום עמד על חומרתן הרבה של עבירות המס, ובפרט של אלו הכוללות כוונה להתחמק מתשלום מס. הודגש כי הערכים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות נוגעים לחשיבותה של הקופה הציבורית לכלכלת המדינה וביטחונה, וכן לפגיעה בעקרון השוויון בנשיאת נטל המס.

בית משפט השלום הוסיף ונתן דעתו לנסיבות ביצוע העבירות, ובכללן - מחד גיסא, הפעילות המתוכננת במסגרתה בוצעו; משך התקופה לאורכה נפרשו; וכן גובה הנזק שנגרם לקופת המדינה, למעלה מ-2.5 מיליון ש"ח, כאשר המחדל לא הוסר, והמס לא הושב; ומאידך גיסא, השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, מבלי שהמשיבה הצביעה על טעם המניח את הדעת.

מכלל שיקולים אלו, נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 12 ל-30 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

6. בעת קביעת העונש בגדרי המתחם, בית משפט השלום שקל לחומרה את חלקו של המבקש בביצוע העבירות, וכן את העובדה כי לא נטל אחריות על מעשיו, כפי שהדבר גם בא לידי ביטוי באי תשלום המס והסרת המחדל. לקולה, נשקלו הפגיעה הצפויה במשפחת המבקש בעקבות העונש שיוטל עליו, וכי מאז ביצוע העבירות לפני קרוב לעשור, לא ביצע עבירות נוספות. עוד הוגש בעניינו של המבקש תסקיר שירות המבחן, המלמד כי אינו בעל קווים עבריינים מגובשים, אולם נוכח אי נטילת אחריות מצדו, לא ניתנה המלצה טיפולית-שיקומית בעניינו.

לאור האמור, נגזרו על המבקש 18 חודשי מאסר בפועל; 9 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת מס מסוג פשע, למשך 3 שנים; וקנס בסך 70,000 ש"ח או 120 ימי מאסר תמורתם.

7. ערעור המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו - נדחה על שני חלקיו.

בית המשפט המחוזי קבע כי הרשעת המבקש נסמכה על עדויות וראיות רבות המשתלבות זו בזו, באופן שאינו מותיר ספק סביר להרשעתו בדיון. הודגש כי אלו נסקרו בקפדנות, כאשר בית משפט השלום נקט בזירות הראויה כלפי העדויות שלגביהן התעוררו תהיות, וכן דן בהן באופן מושכל תוך התאמת חלקיו השונים של המארג הראייתי. משהערעור הופנה כלפי ממצאי עובדה ומהימנות, הודגש שאין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בהם, קל וחומר כאשר בחינה מדוקדקת של הקביעות בהכרעת הדין מעלה כי לא נפל בהן פגם.

הערעור נגד חומרת העונש נדחה אף הוא. על רקע טיעוני המשיבה, נקבע כי יש טעם בדבריה כי בית משפט השלום נדרש לשקול את השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום בשלב קביעת העונש בתוך המתחם, ולא בעת קביעת גבולותיו. אלא שמכל מקום, לא נודעת לקביעה זו השפעה על העונש שנגזר במקרה דנן. בהתחשב בסוג העבירות אשר יסודן בבצע כסף ובמרמה; משך ביצוען והשיטתיות שלוותה להן, כמו גם פגיעתן הרבה במשק ובעיקרון השוויון בנשיאה בנטל המס - נקבע כי אין מקום להתערבות ערכאת הערעור.

8. מכאן הבקשה שלפניי.

במוקד הבקשה טענת המבקש כי בתיק זה, מתעוררת שאלה משפטית ועניינה קיומן של ראיות המצביעות על מעורבותו באישומים בהם הואשם מעבר לאמירותיו של נאשם 1, בעל החברה. בתוך כך, נפרשו כלל הראיות שהובאו לפני בית משפט השלום, לרבות העדויות, ונטען כי כל אלו הן בגדר ראיות נסיבתיות אשר אין בהן כדי להוכיח את אשמתו בפלילים.

לחלופין, עתר המבקש להקלה בגזר דינו נוכח חלקו ה"מופחת" בביצוע העבירות כלשונו, ומשהעונש אינו מתחשב דיו בנסיבותיו האישיות ואף לא מתיישב עם מדיניות הענישה הנוהגת.

דיון והכרעה

9. דין הבקשה להידחות.

בקשת רשות ערעור "בגלגול שלישי" לא תתקבל אלא במקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית ציבורית רחבת היקף, או בנסיבות מהן עולה כי מתעורר חשש לעיוות דין או אי צדק מהותי (רע"פ 2600/22 חתן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.5.2022)).

הבקשה שלפניי אינה באה בגדר אותם מקרים חריגים - ודי בכך כדי לדחותה.

10. טענות המבקש המתייחסות להרשעתו בדין מופנות רובן ככולן נגד ממצאי עובדה ומהימנות המושגתים על העדויות שנשמעו לפני בית משפט השלום, כמו גם בחינת מכלול הראיות שהוצגו מטעם הצדדים.

הלכה ידועה היא כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בקביעות שבעובדה, והדברים אמורים ביתר שאת באשר למידת התערבות בית משפט זה "בגלגול שלישי" (רע"פ 2750/22 ליולקו נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.5.2022); רע"פ 1007/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.3.2022)). כפי שכבר נפסק, התערבות מעין זו שמורה למקרים בהם נפל פגם מהותי היורד לשורשו של עניין (ע"פ 8120/19 וייספיט נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (2.12.2021)). פגם שכזה - אין בנמצא.

11. אף בבחינת למעלה מן הצורך, אין בידי לקבל את טענת המבקש כי הרשעתו התבססה רק על אמירותיו של בעל החברה, הנאשם 1. קביעת בית משפט השלום כי המבקש נטל חלק פעיל בניהול החברה, נסמכה על אדנים רבים, ובפרט עדויות מנהלי החשבונות, עדות מייסד החברה, וכן עדות המבקש עצמו. אף בעלי החברות ששמן הופיע על גבי חשבוניות המס מסרו כי אינם מכירים את החשבוניות המדוברות - ובל נשכח, שהודעותיהם הוגשו בהסכמתהצדדים, ומשכך לא הוטל ספק במהימנותן.

12. רבות נכתב על חומרתן הרבה של עבירות המס, אשר נלווית לביצוען פגיעה קשה במשק, בכלכלה ובקופה הציבורית, לצד פגיעה בנטל תשלום המיסים (רע"פ 5770/21 רענן בית טבע בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (26.8.2021); רע"פ 4120/21 בלום נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (14.6.2021)).

לא בכדי, נקבע כי בעת גזירת דינו של מי שהורשע בעבירות מסוג זה, על בית המשפט להעדיף את האינטרס הציבורי ושיקולי ההרתעה, על פני נסיבותיו הפרטניות של הנידון (רע"פ 1383/22 גאבר נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (8.3.2022)); וכי נקודת המוצא היא שהענישה ההולמת כוללת עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה (רע"פ 5052/21 בן שלמה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.8.2021)).

בהינתן נסיבות ביצוע העבירות, ובכלל זה - משך ביצוען, אופן תכנון, ובייחוד סכום המס שלא שולם לקופת המדינה, למעלה מ-2.5 מיליון ש"ח, כאשר מחדל זה לא הוסר - איני סבור כי העונש שהוטל על המבקש מחמיר עמו יתר על המידה, וודאי שאין בו משום סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת המצדיקה התערבות ערכאת הערעור, לא כל שכן במסגרת "גלגול שלישי" (רע"פ 1899/22 אלקרעאן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (28.3.2022)).

13. בשולי הדברים אך לא בשולי חשיבותם, יש להצר על הימשכות ההליכים בעניינו של המבקש, אשר כתב

האישום נגדו הוגש בשיהוי ניכר אך לאחר כארבע שנים מיום פתיחת החקירה על ידי הרשות המוסמכת. לא פעם שבתי והתרעתי נגד הימשכות הליכים פליליים, "אשר מעבר לעינוי הדין הכרוך בכך, עלולה להוביל לפגיעה בנאשם" (רע"פ 3983/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (23.8.2021)).

14. סוף דבר: הבקשה נדחית. ממילא מתייתרת הבקשה לעיכוב ביצוע.

לפנים משורת הדין, מצאתי להורות על דחיית מועד התייצבות המבקש למאסר, על מנת לאפשר לו פרק זמן נוסף להתארגנות.

המבקש יתייצב לתחילת ריצוי מאסרו בבימ"ר ניצן ביום 29.5.2022 לא יאוחר מהשעה 9:00, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיזן מוקדם, עם ענף אבחון ומיזן של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ט"ז באייר התשפ"ב (17.5.2022).

שׁוֹפֵט